

Zvonimir Osrečki**Milan Komnenić, LJUBODRAG JANKOVIĆ JALE****Radionica duše, Beograd, 2007.**

Prevod na engleski: Timoti Bajford, fotografije: Vlada Radulović, grafički dizajn: Blažina dizajn studio, štampa: Publikum, str. 270

Monografija Ljubodraga Jankovića Jaleta – temeljno sačinjena i takvog je kvalitativnog nivoa, da nas nijednog momenta ne može demantovati u uverenju da se na njoj radilo decenijama. Ovakva knjiga nije mogla biti sačinjena u kratkom vremenskom razdoblju. Uočava se da je o, svakom detalju, vođeno računa. Pažljivo su sačinjeni i raspoređeni tekstualni prilozi. Znalčki je izvršen odabir reprezentata Jankovićevog umetničkog dela. Zanimljivo i uzbudljivo umetnik nas, sopstvenim kazivanjem, dnevničkim beleškama, vodi putevima kojima je pre više decenija sam hodio... Sve je u ovoj knjizi, od koncepcije do tehničkog izgleda i kvaliteta štampe i reprodukcija na neuobičajeno visokom nivou za naše uslove. I to je ono što ovu knjigu čini izuzetnom.

Knjiga o Ljubodragu Jankoviću Jaletu podeljena je u pet oblasti raspoređenih u poglavlja. Naslovi poglavlja su: "Osvojena vedrina ili slavopoj tragičnim snagama života" (esej Milana Komnenića); "O delu Ljubodraga Jankovića Jaleta" (kritički napisi); "Oblici Ljubodraga Jankovića" (izbor tekstova iz knjige Miloša Jevtića); biografija i bibliografija.

Ovakva podela sadržaja imala je za cilj što jednostavnije predočavanje relevantnih podataka i činjenica o umetnikovom radu koje, pritom, kompleksno i informativno, osvetljavaju Jankovićev životni put i višedecenijski umetnički rad, potvrđujući visoke vrednosti njegovog likovnog stvaralaštva kojima se svrstao u vrh savremenog srpskog likovnog stvaralaštva.

"OSVAJANJE VEDRINE..."

Na više od 150 stranica, između besprekorno odštampanih ilustracija Jaletovih slika, grafika, crteža i skulptura, prostire se opširan i temeljan esej književnika Milana Komnenića pod naslovom "Osvajanje vedrine ili slavopoj tragičnim snagama života".

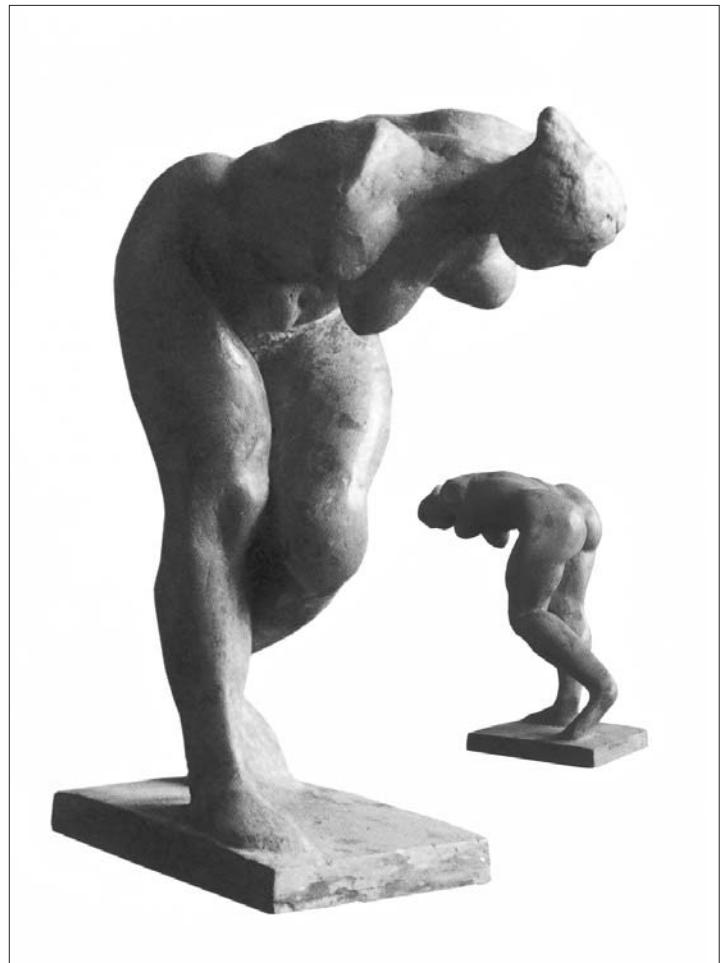
S obzirom da je Komnenićev esej o Jaletu noseći tekst u monografiji, verujemo da nam čitalac prikaza pred kojim se nalazi, neće zameriti kraću "šetnju" po njegovim najzanimljivijim pasusima.

U uvodnim rečenicama, autor daje presek stanja savremene srpske kulturne scene konstatujući da je, pred brojnim izazovima i na iskušenjima u kojima je bila, naša kultura, ipak, sačuvana. Umetnost je, pritom, odigrala presudnu ulogu. U duhovnom okrilju punom neizvesnosti stasavali su naši najvrjedniji stvaraoci od kojih su neki napustili zemlju. Ipak, većina je ostala, pomno prateći svetska zbivanja, stvarajući značajna umetnička dela i u takvim teškim uslovima. Jedan od "domaćih" "stegonoša slikarskih pohoda u nepoznato", iznedren iz takvog kulturnog miljea a ponet talasima avangarde 50-tih godina minulog stoleća je i "vrstan i osoben slikar" Ljubodrag Janković Jale. Ovaj slikar nije se oslanjao na tradiciju. Nije imao primer za ugled, niti preteču u onome što je radio. Nastojao je i uspevao da avangardna iskustva uskladi sa svojim doživljajima sveta.

Jale predstavlja jednog od međaša srpske "figuracije" s kraja XX. veka, piše dalje Komnenić. Sve vreme slikarskog delovanja on se zalaže za "povratak slici". Ono što nam Jale poručuje slikama, njegov slikarski kredo, mogao bi se formulirati na sledeći način: stvar nije u podražavanju sveta, slika je svet za sebe, ona je odraz sopstvenog lika, stvaraočev autoportret, oslikani duh, poniranje u nutrinu, traganje za korenima, za ishodištima, za

formama opažaja, za iskazom da bi konačno došao do "vidljive" misli – do slike. Sjedinjujući zanos i trezvenost, osebnost i oplemenjenu osećajnost, Jale nam svojim slikama sa organskim figurama smeštenim u fantazmateske predele, govori o tragičnom smislu ljudskog postojanja.

Autor eseja zatim ističe kako Janković poseduje redak dar za bavljenje umetničkim. Kao slikar od talenta, on se, ipak, od početka više oslanjao na rad, nego na ono što mu je prirodom dato. Oduvek je izbegavao površan pristup delanju i delu. Budući prirodno dubok, morao je nužno biti i analitičan, ponirući u dubine i tajanstva, hrleći ka praosnovima stvari, ka iskonu. Ovaj stvaralac tako traga već pola veka. I pronalazi to za čime traga. Da li je nekada poželeo da učini prevrat, preokret ili zaokret? Odgovor je, bez svake sumnje, negativan. Ovaj slikar "sanja i dosanjava decenijama jedan univerzalni san o vremenu kada su organske forme tek nastajale". U Jaletovom slikarstvu može se, stoga, jasno prepoznati "zanosno zračenje", kao da nam umetnik želi i nastoji dočarati "samu ekstazu postanja". To čini, prema autoru napisa, monumentalnim formama i, nadasve, matematičkom tačnošću poteza, promišljeno komponujući sliku, zasnivajući je "na pouzdanoj arhitekturi i razvedenoj strukturi".

Ljubodrag Janković, Kupačica, 1988, terakota, h 18,5 cm

"Čitavu rukovet Jaletovih slika, motivski raznorodnih, ali sa razmetljivim rukopisom, moguće je nazvati "pastoralnom simfonijom". U njenoj polifonoj strukturi su se praslovenski zvuci i "rodna melodija" uskladili sa univerzalnim motivima, arhetipovima i simbolima. Tako su pojedine slike, naprosto, postale male pastore, jezgrovite i tanane... Jezgrovitost podrazumeva odbir, a odbir vodi ka pročišćenju. Eto zbog čega, uprkos otežaloj putenosti ili povremenoj masivnosti, organske forme na ovim slikama izgledaju bestelesno lagane i ozračene sanjarskom svetlošću. Komponujući magličasti pejzaž u pozadini, iza čovekolikih figura, Jale u njega utkiva

raspored jasan i tačan, kao da u njemu vlada nenarušiva zakonomernost. Po sredi je više mentalno nego čulno dočaran pejzaž. Znakovno uzev, to je antropomorfan pejzaž u kome stenje postaje telesno, a tela bivaju stenovita u arkadijskom predelu. Sliku ispunjava biljno preobilje i ona u potpunosti postaje florealni barok. Maltene očekujemo da se iza palaca-jućih vlati pomole šumske anemone ružičastih latica. Samo još nedostaju zvuci Panove frule," veli Komnenić.

U nastavku eseja pisac nalazi da je Jaletovo delo nastalo na strani čudnog i začudnog, oniričnog i bajkovitog, mitskog i paganskog. Određuje ga kao slikarstvo "fantastične monumentalnosti". Ono je blisko duhu Medijale. Jale ne izmišlja, kao nadrealisti, već otkriva i neprestano izražava otkriveno. Jedna forma nastaje a zatim nestaje, da bi opet nastala. Čak je i telo, kao organska forma, podložno neprekidnom menjanju.

Komnenić smatra da je Jale, svojim delima, učinio apoteozu materinstvu i plodnosti, premda su ga, podjednako, očaravale drevne praslake proročica, čarobnica i posvećenica...

"Iz gromadnih žena ne izbija silina. Izbija kliktaj života. Nema sirove snage koja kipi. Iz njih naprosto zrači zanesenost, utonulost u misao ili emociju, očaranost i posvećenost. Mada su raskošno naga, ženska tela retko ispoljavaju strast. Možda to i nisu tela žudnje, nego su neki sudeonici u prizoru ili obredu. Svojom onemelošću podsećaju na toteme, verovatno više prikri-vaju strepnju nego što pokazuju žudnju. U napregnutom iščekivanju, pritom sugerišu da se dogodilo nešto misteriozno ili da će se dogoditi... Maltene svakoj Jaletovoj slici pristaje onaj usklik iz akatista: Raduj se!. U njegovom slikarstvu nema cinizma, čak ni ironije. Umeće mu je diskretno i posredno. Njemu je potrebno nešto izazovnije od stvarnosti: sama zbiljnost i upitanost pred njom. Jer, "da bi stvorio ono što još ne postoji, slikar ne sme da se zadovolji onim što postoji", veli, između ostalog, u eseju o Jaletovom slikarstvu Milan Komnenić.

"BEZGLASNO PRKOŠENJE SMRTI"

Drugi deo monografije ispunjen je napisima, izvodima iz eseja i kritika i osvrtima poznatih ličnosti iz sveta umetnosti, novinarstva i likovne kritike o delu Ljubodraga Jankovića Jaleta. Ovaj deo knjige počinje kazivanjem Živojina Pavlovića za koga su plodovi imaginacije Ljubodraga Jankovića Jaleta "prinudno življenje u pandamijumu koji je sagradio sopstvenim rukama i istovremeno večna nostalgija za povratkom kolenki majke Prirode."

"Bitnija, skrivenija istina ovih slika je", veli Dragoslav Mihailović, "u njihovom bezglasnom prkošenju smrti i besmislu življenja kao njenom obliku, u njihovoj volji za životom..."

Za Sinišu Vukovića Jale je "slikar prizora i atmosfere koja oscilira od košmara jave do nestvarnosti sna..."

Božidar Timotijević vidi Jaleta kao slikara-pesnika. Poput mnogih drugih koje muči sutrašnjica i čovek u njoj, Janković-Jale, punom snagom duha i slikarskog majstorstva odao se razmišljanju o čovekovoju sudbini, o čovekovoju sutrašnjoj noći". Vladimir Rozić navodi da Janković Jale "s jedne strane, ostaje veran figuri, gotovo njenoj renesansnoj lepoti u determinisanju forme kao likovnog fenomena a, s druge strane, u psihologizovanju ličnosti i atmosfere postaje na izuzetan način zagonetan."

Po uverenju Srete Bošnjaka, Jankovićev slikarski koncept sadži tri bitna elementa: fantastično, nadrealno i simbolično. Ta tri elementa definišu ovaj koncept i formalno i sadržinski.

"Uprkos tragičnoj viziji života, ljudi na Jaletovim slikama i crtežima nisu spremni da uteknu iz njega", piše Sreten Petrović dok Gordana Vasiljević vidi utemeljenje Jaletovog slikarstva u srpsku baštinu i to "kako slikarsku, tako i književnu u delu koji spada u usmenu književnost, posebno mitologiju i legendu".

O istovremenoj zagonetnosti i tajanstvenosti Jaletovog "magičnog nadrealizma i njegovoj jednostavnosti u formi, ukupnoj ikonografskoj strukturi i pojedinačnom obliku", piše i Balša Rajčević.

Branko Kukić zapaža da je osnovna odlika Jaletovog slikarstva "borba za ljudsko telo. Ali, to nije borba za telo po sebi, to nije puko očuvanje prirodnog oblika, ta borba ima dubok, iskonski smisao – to je borba za obnovu života."

Milenko Radović je usredsređen na Jaletovu sliku "Hestija" koja je "primer kako je slikanje isto što i žrtvovanje, kako je slika nalik ili je isto što i žrtvenik i ognjište!"

Posebnu pažnju, kada je u pitanju Jaletovo slikarstvo, Zoran Pavlović poklanja razvoju njegovih monumentalnih formi i njihovom usklađivanju sa koloritom, a Dragan Jovanović Danilov zaključuje da je "snažna, robusno građena žena, preuveličanih ženskih i materinskih svojstava, osnovna jedinica Jaletove kosmologije..."

Slobodana Slovinica privukle su i zainteresovale Jaletove skulpture – "minijature" koje su, "de facto iste figure sa njegovih slika, koje su se samo razmestile po praktikablama i sobom postale skulpturama".

Jaletove skulpture su predmet tumačenja i Vasilija B. Sujića koji zapaža da Jale "svoja ogromna, monumentalna platna svodi na male skulpture visine dvadesetak santimetara... To jesu njegove slike i crteži koje je preneo u drugi materijal. One bi, po svome sklopu, tom drugom materijalu više odgovarale. I u tome je veličina ovog autora," veli Sujić.

ISPOVEST

Treći deo knjige nosi naslov "Oblici Ljubodraga Jankovića". To poglavlje je, u stvari, sastavljeno od odlomaka i sekvenci, razmišljanja i zapažanja, samog slikara sadržanih u istoimenoj knjizi Miloša Jevtića. Slikar pripoveda o svome detinjstvu koje je sa braćom proveo u harmoničnim porodičnim prilikama. Priseća se zimskih dana, praznične atmosfere roditeljskog doma, mirisa dunja na kredencima u gostinskoj sobi, bosio-ka i tamjana u ritualima praznika... Roditeljski dom prizivan je kasnije kod Jaleta odraslog čoveka, da bi se pronašao i dao odgovor na neka pitanja. Jer, Jale smatra detinjstvo temeljom razvoja ljudskog bića. Kao dečaka privlačile su ga grnčarske radionice a u njima skupovi čudesnih oblika i boja. Neuspela trampa keramičkog konjica sa drugom, primorala ga je da sam sebi načini drugog. Tako je počeo da vaja. Na red za vajanje vrlo rano došla je i naga žena. Prva Jaletova skulptura bila je figura Venere izrađena od terakote. Usledio je nakon toga ukor starijeg brata za taj "bezobrazluk". Jedne noći obilna kiša pronašla je put kroz krov kuće do prostorije u kojoj se nalazio kip Venere izvajan rukama dečaka i pretvorila je u crvenu humku.

Poput prvih vajarskih, Jale se seća i svojih crtačkih početaka. Bilo je to znatno pre nego je pošao u školu. Prvo je portretisao oca i majku, kasnije drugove iz škole. Ali, bezbrižno detinjstvo i otkrivanje likovnih tajni bivaju prekinuti. Škole se zatvaraju. Uskoro postaju kasarne. Okupacija. Kuća Jaletovih u Jagodini postaje mesto okupljanja budućih prosvetara (Jaletov brat bio je učenik učiteljske škole). Razgovaralo se u tim prilikama o svemu, pa i o slikarstvu. Crtalo se, takođe. I sam je probao gledajući i oponašajući crteže Ljubomira Ivanovića. Tih godina druguje sa Živojinom Pavlovićem i Borisom Čerškovim. Slikaju pejzaže, rade akvarele. U trinaestoj godini počeo je da saznaje čari uljanih boja. Oprobao se i u toj tehnici. Nedugo zatim sve kreće pravcem dečakovih želja. Prvi učitelj crtanja i slikanja, Ljubiša Petrović, saopštava Jaletovim roditeljima da je dečak vrlo talentovan pa, shodno tom daru, treba da upiše srednju školu za primenjenu umetnost. Otac je za takve sinovljeve planove i ambicije imao razumevanja. Petanestogo-

dišnji momčić polaže prijemni na beogradskoj srednjoj školi za primenjenu umetnost. Vredno uči. Po diplomiranju upisuje treću godinu Akademije za primenjenu umetnost. Sledi okončanje školovanja na fakultetu, pa vojska, pa povratak u Beograd, "grlom u jagode..." Kod "plemenitog Nidže" (Nikola Jandrijević) nastaju prve Jaletove grafike u boji s kojima se, 1957. godine, pojavljuje na majskoj izložbi grafike u tek osnovanoj Galeriji grafičkog kolektiva. Zatim u ateljeu na Obilićevom vencu pokušava da naslika prve ozbiljnije slike. Ima uspeha. Razvoj Jaletove umetnosti dobija novi zamah. Upravo se stabilizuje i do tada neizvesna materijalna situacija. To je za umetnika jako važno, može bezbrižno da stvara. Postaje asistent na Akademiji. Sledi period intenzivnog umetničkog rada.

Ljubodrag Janković Jale nije bio član Medijale. Ideje ovog kruga, međutim, bile su mu veoma bliske. Smatra da je Medijala značajno doprinela da se uspostavi ravnoteža između apstraktnog i figurativnog slikarstva.

Ljubodrag Janković, Kupačica, 1980, akvarel, tuš, pero, 25 x 35 cm

Godine 1966. biva izabran za docenta na Fakultetu primenjenih umetnosti za predmet večernji akt. "Verujem da se pedagoški smisao, i ako postoji, teško može ispitati, bez prakse. Zbog toga ni priča o bavljenju pedagogijom iz ljubavi prema tom poslu deluje neuverljivo", iznosi Jale svoje mišljenje o ovom pitanju. Ubeđen je da se pedagoški smisao, kao talentat, uz trud i dobru volju, usavršava kao poseban vid iskustva; razume se, stalno pothranjivan radom. Kada je u pitanju pedagoški rad i komunikacija sa mladim ljudima, Jale se rukovodio temeljnim principom koji zagovara poštovanje studenta kao buduće stvaralačke ličnosti.

Godina 1957, kao što smo već pominjali, bila je značajna za ovog umetnika zbog njegove prve izložbe u Galeriji Grafički kolektiv. Tako je počelo. Zatim slede izložbe u ULUS-ovoj galeriji, 1969., pa u galeriji Kulturnog centra, 1973. godine. Ova izložba predstavljala je prekretnicu u Jankovićevom umetničkom radu. Taj se zaokret ogledao, pre svega, u širenju morfološke otvorenosti, ali i u drugačijem shvatanju uloge boje u njegovom slikarstvu.

Za Jaleta je boja od izuzetnog značaja. U početnoj fazi njegovog slikarstva valer je, kao način, imao prevagu odnosno modelacija je bila važnija od boje kao sredstva. Ta uzdržanost je trajala do 70-tih godina, do pojave njegovih tzv. svetlih slika. Tada u Jankovićeve ustaljene boje – plavu, zelenu, oker i sijenu – "ulaze" druge boje neophodne za sugestiju svetla i prostora odnosno za hromatsko diferenciranje planova. Ovakav odnos prema boji Jale neguje, manje–više, do današnjih dana.

Sedamdesetih godina, Jale je stigao i usvojio širok dijapazon

slikarskog interesovanja i tehnika: crtež, akvarel, ulja, grafike, pasteli i, dakako, terakote kao oblici plastike. Jale naročito potencira crtež. Insistira na ovoj disciplini. Crtež je za ovog umetnika ne samo efikasan način ispitivanja ideje, već i metod da se dođe do ideje. Zato Jale neguje sve vrste crteža. Naročito pribegava skici. Impresionira ga mogućnost brzog variranja u ovom likovnom iskazu. Povremeno se "okušava i u glini". Oblikuje niz malih skulptura. Odnos prema volumenu, plastici, kao trajni afinitet, prati ga, kao što smo videli, od najranijih dana, i uvek je bio prisutan, pored skulptura, i u njegovim slikama. Njegov tematski krug obuhvata osnovne životne činioce: vodu, zemlju, kamen, čoveka, životinje i bilje. Uvek se kretao u okvirima ovih preokupacija. Na njegovim slikama vrtlari, pastiri, kupačice, jahači, povorke, obale, trave, plaže, obredi, rituali... dakle sve ono što, manje–više zaokuplja slikara i ovih dana.

Jale nalazi različite povode za nastajanje slika. Katkada su to beznačajni prizori sa ulica, igre svetla i senke u parku ili druge scene koje bude različite asocijacije. One su samo uslovno slučajnosti. U stvari, takve pojave iniciraju nešto što je kao preokupacija znatno dublje ukorenjeno. To je podsticaj za nadgradnju i bogaćenje postojećih ideja koje dugo sazrevaju u slikaru. Sazrevanja nije jednostavno pratiti. Ipak, ona se moraju neprestano osluškivati da bi se prepoznala i prerasla u potrebu koja treba da se ostvari. A ostvorena slika, poznato je to Jaletu, često provocira drugu sliku, inicira njen zametak. Zato, da bi se prepoznala inspiracija, treba biti spreman na reakciju.

Jale je mišljenja da čovek od talenta nije ništa drugo do "ukleto biće koje ima opsesivnu potrebu da se ostvari kroz delo." U suštini, imaginacije znači stalni nemir ili muku. Slikarstvo, dakako, nije samo kreativna igra i uživanje. To bi mladi slikari trebalo stalno da imaju na umu. Dugi su, veoma dugi časovi napornog rada i upornosti kojom se i u slikarstvu sve postiže. Ne treba, naravno, zanemariti okolnosti i uslove u kojima se stvara, ni klimu u kojoj bi trebalo da nastaje stvaralaštvo. To, svakako, značajno utiče na karakter umetničkog dela. Jale se formirao u stvaralačkoj klimi 50-tih i 60-tih godina prošlog veka, usvojivši pojedine stavova svojih umetničkih savremenika. Ovaj umetnik smatra da se svojom izvedbom figurativnog slikarstva uklopio i dao određen doprinos razvoju savremenih tokova u ovoj vrsti likovne umetnosti. "Vreme će proceniti kvalitet onoga što sam ostvario", veruje Jale.

Jale, inače, smatra da trenutno ne postoje dobri uslovi niti pozitivna klima za razvoj umetničkog rada. Pa, ipak, umetnost u Srbiji ne posustaje. Uprkos krizi i besparici, otvaraju se nove galerije. One, doduše, teško preživljavaju kao i slikari. Ovo je vreme posebno teško za mlade stvaraoce. Najuporniji od njih opstaju, odolevaju, ali veliki broj darovitih propada i odlazi. Primenjena umetnost u nešto je boljem položaju od likovnih umetnosti. Tako je oduvek i bilo. Za scenografe, autore umetničkih predmeta od keramike koji imaju širu primenu, kao i za dizajnere ili kreatore glumačkih kostima – ima posla.

Poslednjih godina Jale živi sasvim povučeno. Više vremena provodi na Divčibarama nego u Beogradu. I tamo, na planini, slika. Kada je u Beogradu uglavnom se sve događa na relaciji kuća – atelje. Ostalo je, veli, još samo drugovanje s dobrom knjigom, razgledanje izložbi, druženje sa rodbinom i prijateljima, poneka dobra TV emisija... Slobodno vreme, šta to beše? Nekada je slobodno vreme koristio za rad u ateljeu, za slikanje. Ali, otkako mu je slikarstvo postalo jedina profesija, svakodnevni posao, slobodno vreme koristi da bi se posvetio porodici ili da bi pročitao kakvu dobru knjigu.

Kada je umetnost i njena budućnost u pitanju, nove tehnologije će, smatra umetnik, uticati da se u svim oblastima stvaralaštva odneguju brojne umetničke koncepcije i

različiti vidovi umetnosti. Predstoji nepredvidiva disperzija pronalazaka. Izniči će i razviti se novi žanrovi u svim oblastima umetnosti pa, svakako, i u slikarstvu. Začinju se i dalje će se širiti novi vidovi fantastike. Čovek kao centralna tema umetnosti imaće u raznim vidovima svoje mesto i u tom budućem slikarstvu, naslućuje Jale. Veliki luk što ga razvoj ljudske zajednice opisuje, od šare po pepelu na ognjištu pračoveka, do današnjih dana, neprestano traga za svojim likovnim iskazom. Jale veruje u kontinuitet takve potrebe. Zato, bez obzira na tempo progresa, inovacije i nesagledive mogućnosti moderne tehnike, naš umetnik živi u ubeđenju da draži, lepotu i miris uljanih boja, četke i platna neće moći zadugo ništa drugo da zameni.

I zato, okončajmo interpretaciju ovog dela Jaletove monografije njegovim iskazom, citatom njegovog "vjeruju", rečima koje su, nesumnjivo, moto kompletnog stvaralaštva ovog umetnika:

"Ono što slikar nosi u sebi kao konstantnu vrednost, jeste sadržaj slike. To je, u stvari, nekada mutna, a nekad jasna predstava onoga što želi da izrazi kroz određenu formu. To je stalno čuđenje i divljenje pred prirodom i životom. Otkriveno u detinjstvu, negovano u mladosti, brušeno u zrelih godina, sa stalno pothranjivanom potrebom za iskazom tih stanja i osećanja sveta. Tako je čovek, kao inkarnacija čuda, čak čudesnog, dobio i još uvek ima centralno mesto u mojim preokupacijama, uz stalne promene i dodatke flore i faune, kao ambijenta njegove egzistencije. Mislim da će ovo i dalje biti polje moga interesovanja, jer predstavlja nesaglediv izvor za modifikaciju oblika, prostora i atmosfere."

SLIKAR I PEDAGOG

Četvrti i peti deo monografije odnose se na Jaletovu biografiju i na bibliografske podatke. Jale je rođen u Pirotu 1932. godine. Osnovno školovanje i gimnaziju završio je u Jagodini, zavičajnom gradu.

Od 1947. do 1951. godine pohađa srednju školu za primenjenu umetnost (odsek grafike) u klasi profesora M. S. Petrova. Potom, 1954., završava Akademiju za primenjenu umetnost (odsek slikarstva) u klasi profesora Vinka Grdana.

Godine 1952. izabran je za asistenta na odseku primenjenog slikarstva na Akademiji primenjenih umetnosti u Beogradu. Pet godina kasnije postaje docent na predmetu večernji akt. Lju-

bodrag Janković bio je redovni profesor Fakulteta primenjenih umetnosti u Beogradu do penzionisanja. Član je ULUPUDS-a od 1957. godine i ULUS-a od 1961. godine.

Jale je imao do sada dvadesetpet samostalnih izložbi. Prvi put se na taj način pojavio pred likovnom publikom 1962. godine u beogradskoj galeriji ULUS-a sa uljanim slikama. Poslednji put je izlagao 2005. godine u Modernoj galeriji u Lazarevcu. Pored samostalnih, Janković je učestvovao i na grupnim izložbama. Imao je 61 zajedničku izložbu u zemlji i 13 takvih izlaganja u inostranstvu.

Više puta je nagrađivan. Dobio je deset značajnijih nagrada. Pomenimo samo neke: nagrada za ilustraciju, za slikarstvo, za crtež, za životno delo...

Slike Ljubodraga Jankovića nalaze se u mnogim institucijama i zbirkama u zemlji i inostranstvu: Muzej savremene umetnosti u Beogradu, Narodni muzej, Muzej grada Beograda, Vojni muzej, Muzej revolucije, Savezna skupština Jugoslavije, Galerija savremene umetnosti u Nišu, Galerija Nadežda Petrović u Čačku, Galerija portreta Tuzla, Moderna galerija u Valjevu, Galerija savremene umetnosti u Lazarevcu, Zavičajni muzej u Jagodini, Zbirka Savremene galerije grafike Subotica, Zbirka slika galerije savremene umetnosti Kragujevac...

Poslednje stranice monografije posvećene su podacima o autorima predgovora za kataloge Jaletovih izložbi, likovnim priložima i najavama izložbi u medijima, podacima o brojnim autorovim intervjuima i izjavama za medije, filmovima, TV filmovima, TV zapisima, TV intervjuima i drugim vidovima umetnikovog komuniciranja sa javnostima.

Naravno, valja istaći sve one koji su, uz umetnika, uloživši ogroman napor i znanje, učestvovali u izradi ovog kapitalnog dela. Pre svih izdavača – "Radionicu duše" i urednika i producent ovog izdanja Momčilo Todorović koji je, istovremeno, i autor multimedijalne monografije (CD-rom) Ljubodraga Jankovića Jaleta (nalazi se kao prilog u knjizi), zatim "Publikum", u kojem je monografija vrhunski odštampana u tiražu od 1000 primeraka i, dakako, izvanredan grafički dizajn Studija Blažina.

Na kraju, recimo još, da je izdavanje i štampanje monografije Ljubodraga Jankovića Jaleta pomogao i Sekretarijat za kulturu grada Beograda uz pokroviteljstvo Fakulteta primenjenih umetnosti Univerziteta u Beogradu.